

УДК: 338.48-52:798.2(477)

О. Стецюк

*канд. географ. наук, доц.,
Львівський національний університет
імені Івана Франка*

РОЗВИТОК ІНФРАСТРУКТУРИ КІННОГО ТУРИЗМУ В УКРАЇНІ

В Україні люди здавна займалися розведенням та використанням коней. На сучасному етапі розвитку цієї галузі господарства конярство ведуть у племінному, робочо-користувальному (кінні цирки, прокат, іпотерапія, кінноспортивні школи, гужовий транспорт, туризм) та спортивному напрямках.

Дедалі більшої популярності в Україні набуває активне проведення дозвілля, яке пов'язане з використанням коней верхи або в упряжі. Багато науковців говорять про кінний туризм як один із напрямів туризму, що є різновидом спортивного, екологічного або ж екстремального туризму.

Мета нашої статті – аналіз тенденцій розвитку кінного туризму, зокрема інфраструктури кінноспортивних закладів в Україні.

Дослідженням сфери туризму та різних аспектів функціонування об'єктів кінного туризму в Україні займаються такі науковці: С. С. Галасюк [1], Я. М. Геращенко [2], Ю. П. Грицак [3], М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор [4], А. Є. Молодецький [5], І. В. Свида [6] та інші.

Кінний туризм є одним із ефективних способів розвитку верхової їзди, адже робить її більш доступною для широкого кола людей. Його цінності орієнтовані на природу, людські стосунки та інший спосіб використання коней. Це також додаткові можливості заробітку для сільських територій, спосіб урізноманітнити підприємницьку діяльність та відкрити перспективи.

Кінний туризм потребує відповідної інфраструктури для подорожей, сприяє захисту довкілля, збереженню і підтримці природних зон відпочинку та заохочує відкриття місцевої спадщини.

Це багатомірною діяльністю, яка охоплює різні суспільні сфери: спорт, туризм, культуру, довкілля. Кінний туризм виконує важливі функції: оздоровчо-рекреаційну, спортивну, виховну, культурну, екологічну, пізнавально-освітню, соціально-економічну.

Активні заняття кінним туризмом охоплюють різні аспекти: це можуть бути мандрівки, під час яких турист повертається до основної бази щоденно; або ж рух за визначеним маршрутом, ночівля в різних місцях (табір або заклад гостинності); катання на конях упродовж недовгого часу (переважно у вихідні); є спеціальні програми, розроблені для осіб з інвалідністю.

Із 1975 р. у світі діє Міжнародна федерація кінного туризму, яка сприяє розвитку туристичної діяльності, пов'язаної з використанням коней, підтримує та допомагає розвивати транснаціональні кінні маршрути для поліпшення престижу та доступу до кінного туризму.

Кінна індустрія в країнах ЄС у 2017 році – це 100 мільярдів євро на рік економічного доходу, поголів'я більше як 6 млн коней у Європі, 6 млн гектарів постійних пасовищ використовують під конячий випас, приріст вершників щорічно зростає в середньому на 5 %, понад 20 тис. організованих спортивних заходів на рік [9].

За даними Державної служби статистики України загальна кількість поголів'я коней в Україні щороку зменшується, зокрема станом на 1 січня 2020 року було 224,4 тис. голів (без урахування тимчасово окупованої території АР Крим та частини тимчасово окупованих територій у Донецькій та Луганській обл.). Це втричі менше порівняно з 2001 роком, коли господарства усіх категорій тримали 701,2 тис. голів. Найбільше коней в Україні утримують у присадибному секторі. Станом на 1 січня 2020 р. їх було 212,0 тис. голів [8].

Кількість коней, які задіяні в кінноспортивних організаціях, важко підрахувати. Ці організації взагалі за Класифікацією видів економічної діяльності (далі – КВЕД) окремо не виділяються. Діяльність іподромів та стаєнь за КВЕД класифікують у коді 93.19 «Інша діяльність у сфері спорту» разом із утриманням псарень та гаражів для гоночних автомобілів тощо.

В Україні динамічно розбудовується інфраструктура для кінного спорту та туризму. Багато українських кінних клубів зосереджують свою діяльність довкола великих міст. Активно розвиваються невеликі племінні ферми, що спеціалізуються на виїздових конях. Щороку

в областях країни створюють нові сучасні приватні кінноспортивні клуби та бази європейського рівня і масштабу, а також проводять етапи Кубка світу з виїздки.

Невід'ємною складовою частиною сучасного активного дозвілля є організація відпочинку в кінноспортивних закладах, які часто функціонують як частина великих готельно-ресторанних комплексів. Українські туроператори часто вводять відвідування кінноспортивних закладів у спеціальні тури вихідного дня.

Україна має великий потенціал конярства: 28 кінних заводів, 106 племінних репродукторів, 4 державні іподроми. У цих господарських структурах загальний генофонд племінного конярства налічує 12 порід, з яких найбільш поширеними є українська верхова, російська рисиста, орловська рисиста, чистокровна верхова, новоолександрівська ваговозна, гуцульська [7]. За кількістю кінноспортивних клубів в Україні лідерами є Київська обл. (44 одиниці) та м. Київ (11), Харківська (13) та Дніпропетровська (11) області. Це можна пояснити обсягом ринку споживачів та популярністю цього нового виду відпочинку серед жителів великих міст.

В Україні працюють чотири державні іподроми: у Києві, Харкові, Одесі та Львові. Проте вони є у скрутному фінансовому становищі і ледь знаходять кошти на забезпечення мінімальних потреб, хоч надають додаткові послуги з навчання верхової їзди, кінних прогулянок, фотосесій із кіньми та обслуговування свят.

Зокрема, слід зауважити, що згідно з новим ЗУ «Про державне регулювання діяльності щодо організації та проведення азартних ігор» на іподромах можна буде проводити букмекерську діяльність, що має позитивно вплинути на відновлення іподромів як спортивно-видовищних споруд та збільшення туристичних потоків за умови подолання пандемії.

Підсумовуючи викладене, зазначимо, що заняття кінним туризмом мають позитивний вплив на формування світогляду і пізнання місцевої природно-культурної спадщини, є порівняно загальнодоступними та можуть бути більш масовими, здійснюють загальне оздоровлення організму та підвищують витривалість і силу. Найперспективнішими територіями для розвитку інфраструктури кінного туризму є приміські зони із значною кількістю населення та курортно-рекреаційні території.

Ключові слова: кінний туризм, інфраструктура, кінноспортивні клуби, іподроми.

Список використаних джерел

1. Галасюк С. С. Сутність та особливості кінного туризму / С. С. Галасюк // Вітчизняна наука на зламі епох: проблеми та перспективи розвитку : матеріали XVIII Всеукр. наук.-практ. інтернет-конф., 19–20.11.2015 р. – Переяслав-Хмельницький : Переяслав-Хмельницький держ. пед. у-т ім. Г. Сковороди, 2015. – Вип. 18. – С. 64–67.
2. Геращенко Я. М. Види спортивно-екологічного туризму / Я. М. Геращенко, Ф. Ф. Товстоп'ятко // Вісник Запорізького нац. у-ту. – 2013. – № 2. – С. 37–42.
3. Грицак Ю. П. Организация самодеятельного туризма : учеб. пособие / Ю. П. Грицак. – Харьков : Экограф, 2008. – 164 с.
4. Кляп М. П. Сучасні різновиди туризму : навч. посіб. / М. П. Кляп, Ф. Ф. Шандор. – Київ : Знання, 2011. – 334 с.
5. Молодецкий А. Е. Основные направления развития спортивного туризма в регионах Украины / А. Е. Молодецкий, О. В. Евтушенко // Геополитика и экогеодинамика регионов. – 2014. – Т. 10, вып. 2. – С. 659–663.
6. Свида І. В. Сучасні форми екстремального туризму в Закарпатській області / І. В. Свида // Вісник Чернівецького торг.-екон. і-ту. Серія: Економічні науки. – 2011. – Вип. 1(41). – С. 239-245.
7. Ткачова І. Золотий генофонд [Електронний ресурс] / І. Ткачова // Агробізнес сьогодні. – Режим доступу: <http://agro-business.com.ua/agro/suchasne-tvarynnytstvo/item/7962-zoloty-henofond.html> (дата звернення: 12.10.2020).
8. Тваринництво України 2019 : стат. зб. – Київ : Державна служба статистики України, 2020. – 160 с.
9. The importance of trade and movement of Equines in Europe [Electronic resource]. – Access mode: www.europeanhorsenetwork.eu/app/download/27772866/Equine+Conference.pdf (date of application: 12.10.2020).